

Information om kaniners behov till blivande köpare

Information about needs of rabbits to buyers

Sara Henrysson
Etologi och djurskyddsprogrammet

Sveriges lantbruksuniversitet
Institutionen för husdjurens miljö och hälsa
Etologi och djurskyddsprogrammet

Skara 2011

Studentarbete 361

*Swedish University of Agricultural Sciences
Department of Animal Environment and Health
Ethology and Animal Welfare programme*

Student report 361

ISSN 1652-280X

Information om kaniners behov till blivande köpare

Information about needs of rabbits to buyers

Sara Henrysson

Studentarbete 361, Skara 2011

**Grund C, 15 hp, Etologi och djurskyddsprogrammet, självständigt arbete i biologi,
kurskod EX0520**

Handledare: Lena Lidfors, Institutionen för husdjurens miljö och hälsa, Sveriges
Lantbruksuniversitet, Box 234, 532 23 Skara

Examinator: Birgitta Staaf Larsson, Institutionen för husdjurens miljö och hälsa, Sveriges
Lantbruksuniversitet, Box 234, 532 23 Skara

Nyckelord: kanin, kaninhållning, kaninskötsel, skötselråd, sällskapsdjur

Sveriges lantbruksuniversitet

Fakulteten för veterinärmedicin och husdjursvetenskap

Institutionen för husdjurens miljö och hälsa

Avdelningen för etologi och djurskydd

Box 234, 532 23 SKARA

E-post: hmh@slu.se, **Hemsida:** www.slu.se/husdjurmiljohalsa

---

I denna serie publiceras olika typer av studentarbeten, bl.a. examensarbeten, vanligtvis omfattande 7,5-30 hp. Studentarbeten ingår som en obligatorisk del i olika program och syftar till att under handledning ge den studerande träning i att självständigt och på ett vetenskapligt sätt lösa en uppgift. Arbetenas innehåll, resultat och slutsatser bör således bedömas mot denna bakgrund.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	4
Summary	4
Bakgrund	5
Syfte	6
Litteraturstudien	6
Att tänka på innan köpet.....	6
Historik	7
Livet i det vilda.....	7
Social kontakt	8
Skötsel	9
Hantering	10
Buren	10
Aktivering.....	12
Onormala beteenden	13
Välfärd.....	13
Utfodring	14
Sjukdom.....	16
Enkätstudien	17
Material och metoder	17
Resultat	17
Diskussion	20
Slutsatser	23
Tack!	23
Referenser	24
Bilaga 1	27

Sammanfattning

Syftet med mitt arbete var att göra en litteraturstudie för att se hur man bäst håller en kanin och utifrån denna studie utforma ett informationsblad om kanin. Syftet var även att med hjälp av en enkätundersökning undersöka vad nyblivna kaninägare ansåg om den information de erhöll när de skaffade kanin. Jag utformade en enkät med 20 frågor via det webbaserade verktyget SLU Enkätgenerator och lade sedan en länk till enkäten på två kaninforum och även två hundforum.

Det jag har kommit fram till i mitt arbete är att det är avgörande för kaninens välfärd att de hålls i grupper om minst två individer, eftersom kaniner är mycket sociala djur. De har kvar alla de beteenden som deras släkting, den europeiska vildkaninen har, vilket gör att de är svåra att ta hand om på rätt sätt i fångenskap. Kaniner är djur som kräver väldigt mycket av sin ägare, antagligen mer än de flesta människor är medvetna om. Kaniner kräver stora burar, om man har två medelstora kaniner ska de minst ha en bur med måtten 180 x 90 centimeter och en takhöjd på minst 75 centimeter. Varje dag ska kaninen få komma ut ur buren och motionera i minst fyra timmar eller mer. På sommaren kan kaninen vistas utomhus i en hage. Både i buren, när kaninen springer fritt på golvet och i hagen ska den ha tillgång till olika berikningsföremål att sysselsätta sig med. Kaninens föda ska i huvudsak bestå av gräs eller hö. Som ett komplement kan den ges pellets, men foderblandningar ska undvikas eftersom de kan orsaka kalciumbrist vilket leder till snedvridna framtänder och svagare skelett.

I enkätundersökningen kom jag fram till att merparten av kaninägarna inte fick något informationsblad vid köpet av kaninen. Av de som fick informationsbladet ansåg strax över hälften att informationsbladet var lärorikt. Dock angav merparten att de inte hade fått nya kunskaper av informationsbladet och att de inte hade önskat att få mer information om kanin vid köpet. På frågan om de tyckte att informationsbladet gav tillräcklig information för att ta hand om en kanin på skiljde det bara ett fåtal procent mellan svaren.

Eftersom det är avgörande för kaniners välfärd att de tas om hand på rätt sätt är det mycket viktigt att nyblivna kaninägare erhåller information när de skaffar kanin. Många kaninägare verkar även sakna rätt kunskap om kaninens behov och det är därför viktigt att den information de erhåller när de skaffar kanin är riktig.

Summary

The purpose with this study is to do a literature study to see how to keep rabbits in the best way and from this study create an information folder about rabbits. The purpose is also to investigate, with the help of a questionnaire survey, what new rabbit owners think about the information they get when they buy their rabbit. I did a questionnaire with 20 questions in the web-based tool SLU Questionnaire generator and linked on to the questionnaire survey from two rabbit forums and two dog forums.

What I have found in my work is that it is crucial for the rabbit's welfare that they are kept in groups with at least two individuals, because they are very social animals. They still have all the behaviors that their relative, the European wild rabbit has, which make them hard to keep in captivity. Rabbits are animals that demand a lot from their owners, probably more than the most people are aware of. Rabbits demand big cages, if you have

two medium – size rabbits they should at least have a cage with the measurement 180 x 90 centimeter and a height of at least 75 centimeter. Every day the rabbit must be let out of the cage for at least four hours to get exercise. In the summer the rabbit can be outside in a pen. Both in the cage, when it's loose on the floor and in the pen the rabbit should have access to different enrichment items to play with. The food for the rabbit is mainly grass or hay. As a complement it can have pellets, but mixed food should be avoided because the rabbit could get lack of calcium which leads to distort front-teeth and weakened skeleton.

In the questionnaire survey I discovered that the most of the rabbit-owners didn't get any information folder when they bought the rabbit. Of them who did get a folder, just above 50 % found the folder good and informative. But most of the buyers didn't think that they got any new knowledge from the folder and didn't want any more information. On the question if they thought that the folder gave enough information it was only a few percent differences between the answers.

Because it is crucial for the rabbit welfare it is important that new rabbit owners receive information when they buy the rabbit. Since many seem to lack the proper knowledge about the rabbit's needs, it is important that the information they receive when they get the rabbit is as good as possible.

Bakgrund

Kaninen är ett populärt sällskapsdjur som ofta återfinns hos många barnfamiljer. Det är vanligt att man köper kanin till sitt barn, men allt eftersom barnet växer tröttnar de snabbt på kaninen. Man bör tänka igenom om det verkligen är lämpligt att köpa en kanin till sina barn med tanke på att de fort tröttnar på detta djur och det faktum att kaniner inte alls behöver vara speciellt barnvänliga, som kanske många föräldrar tror. Det är viktigt att zoobutiker delar ut informationsblad när de säljer kaniner, men av egen erfarenhet vet jag att detta inte alltid uppfylls och att de informationsblad som delas ut ofta är kunskapsmässigt bristfälliga.

Kaninen är ett djur som kräver mycket av sin ägare för att få en bra välfärd. Trots att kaniner är mycket sociala och lever i stora kolonier sitter de ofta ensamma i små burar, ett liv som skiljer sig markant från hur de lever i det vilda. Många djuraffärer rekommenderar att köpa ett marsvin som sällskap åt kaninen. Något som inte är att rekommendera. Eftersom kaniner är svåra att ta hand om på rätt sätt tycker jag att det är viktigt att nyblivna kaninägare får ta del av vetenskaplig information för att på så sätt kunna öka kunskapen och förståelsen för kaniner och deras behov och på så sätt erbjuda sina kaniner den välfärd de förtjänar.

Syfte

Syftet med arbetet är att utifrån vetenskaplig litteratur ta reda på hur man bäst håller en kanin ur ett välfärdsperspektiv och dela med mig av mina kunskaper till framför allt nyblivna kaninägare och skriva ett informationsblad. Syftet med arbetet är även att med hjälp av en enkät ta reda på hur kaninägare uppfattar den information de mottog när de skaffade sin kanin.

Frågeställningar

Litteraturstudien:

- Vad är viktigt att tänka på när man köper kanin?
  - Ska kaninen leva ensam eller tillsammans med en artfrände?
  - Hur ska kaninen hållas?
  - Är det viktigt att aktivera kaninen?
  - Vilket foder ska kaninen äta?

Enkätstudien:

- Fick alla kaninägare informationsblad om kanin vid köpet?
- Vad tycker kaninägare om den information de fick vid kaninköpet?
- Hade kaninägare velat ha mer information om kanin vid köpet?
- Tyckte kaninägare att den information de fick vid köpet var tillräcklig för att ta hand om kaninen på ett bra sätt?

Litteraturstudien

Att tänka på innan köpet

Det finns många saker man måste tänka igenom innan man skaffar kanin (RSPCA, 2011). Det är viktigt att ta reda på mycket information om kanin, för att se om det verkligen är kaniner man vill hålla som husdjur (RSPCA, 2011). Eftersom tamkaninen har kvar de beteenden och behov som deras släkting, den europeiska vildkaninen har (Trocino & Xiccato, 2006) är det komplicerat och svårt att ta hand om en kanin på rätt sätt i fångenskap. Det händer tyvärr att kaninägare tröttnar på sina kaniner när de upptäcker att deras förväntningar om hållande av kanin inte stämde överens med kaninerna (RSPCA, 2011). Det är vanligt att föräldrar köper en kanin till sina barn istället för en hund eller katt, men kaniner är inte alltid lämpliga sällskapsdjur för barn eftersom de till exempel kan bli aggressiva mot ägaren (Magnus, 2009). Man måste vara säker på att man kan erbjuda kaninen rätt skötsel, har tid och råd med den, kan ta hand om den under hela dess liv (RSPCA, 2011), vilket kan vara i upp till tolv år (Blas & Wiseman, 2010) och ge den veterinärvård vid sjukdom vilket kan vara kostsamt, innan man bestämmer sig för att skaffa kanin (RSPCA, 2011). Man ska även veta att man måste skaffa kaninvakt, om man vill åka på semester i framtiden (RSPCA, 2011). För att garantera att kaninen får en bra välfärd är det avgörande att ägaren har stor kunskap om kaninerna och deras behov (Edgar & Mullan, 2011).

Historik

Vår tamkanin härstammar från den europeiska vildkaninen (*Oryctolagus cuniculus*) som ursprungligen kommer från södra Frankrike och Spanien. Den europeiska vildkaninen började hållas i fångenskap av människorna under romartiden för köttets skull och har sedan dess hållits i fångenskap och spridit sig runt Europa med hjälp av människorna (Magnus, 2005).

Domesticeringen av vildkaninen började för omkring 1500 år sedan, vilket gör att den är en ganska ny art att hålla som sällskapsdjur (Magnus, 2005), om man jämför med hunden som började domesticeras för cirka 14 till 15000 år sedan (Svartberg, 2006). Idag finns mer än 70 olika kaninraser som alla härstammar från den europeiska vildkaninen. De väger från drygt 1 kilo upp till över 7 kilo, finns i många olika färgvariationer och har stående eller hängande öron (Sveriges Kaninavelsföreningars Riksförbund, 2011; Meredith, 2006). Precis som harar är kaninen ett hardjur (Ekesbo, 2011), inte en gnagare (Blas & Wiseman, 2010), men de två arterna skiljer sig åt på flera olika områden (Ekesbo, 2011).

Livet i det vilda

Kaniner lever i kolonier som kan innehålla upp till 100 individer (Magnus, 2005). Kolonin är i sin tur indelad i mindre sociala grupper bestående av en till fyra hanar och en till nio honor (Trocino & Xiccato, 2006). Inom gruppen har kaninerna en tydlig hierarki, vilket gör att slagsmål sällan förekommer (Trocino & Xiccato, 2006). När unga hanar blir könsmogna jagas de bort från gruppen, medan honorna stannar kvar i samma grupp livet ut (Harcourt-Brown, 2002).

I det vilda lever kaniner i revir på gräsmark där det finns mycket vegetation så kaninerna kan söka skydd från rovdjur (Trocino & Xiccato, 2006), reviren har en storlek på mellan 7000 till 20 000 kvadratmeter (Devillard et al., 2008). Kaniner gräver sina bohålor under marken, där de sover och vilar (Crowell – Davis, 2007). Hålorna är hoplänkade av ett gångsystem bestående av flera ingångar och korsningar, vilket gör att kaninen snabbt kan byta riktning och på så sätt undkomma fienden om de förföljs in under marken (Magnus, 2005).

Kaniner är nattdjur som lämnar sina trygga hålor några timmar innan solnedgång och kommer upp till markytan för att söka föda. Hela natten spenderar de uppe på marken och det är först när gryningen börjar närma sig som de åter kryper tillbaka till sina hålor där de sedan befinner sig hela dagen för att vila och sova (Princz et al., 2008).

I det vilda är kaninen ett mycket vanligt bytesdjur för många olika arter och jagas både från luften, på marken och ner i sina gångsystem (Magnus, 2005). De har därför anpassats för att kunna fly när faran hotar (Bradley – Bays, 2006) och har utvecklat olika fysiska anpassningar för att detta ska vara möjligt (Magnus, 2005). De har stora rörliga öron, vilket ger dem en bra hörsel (Bradley – Bays, 2005), ögonen är placerade på sidorna, vilket ger dem ett synfält på nästan 360 grader och gör att de kan hålla utkik efter rovdjur medan de äter (Ekesbo, 2011). De har ett komplext luktsinne och deras långa bakben är utrustade med extra muskelmassa vilket gör att kaninen kan komma upp i höga hastigheter (Magnus, 2005).

Det är viktigt för kaninernas överlevnad att vara tystlåtna för att på så sätt inte locka till sig rovdjur. För att kommunicera med varandra använder de sig därför av en utvecklad doftkommunikation, kroppsspråk och diskreta ljud (Magnus, 2005). Kaniner som upplever smärta eller blir skrämde kan dock ge ifrån sig ett gällt högt skrik, som påminner om skriket hos en människobebis (Bradley – Bays, 2005).

Social kontakt

Kaninen är ett mycket socialt djur (Stauffacher, 1992; Chu et al., 2004) och ska alltid hållas tillsammans med andra kaniner, antingen i par eller i grupp (Crowell – Davis, 2007). När två kaniner väl har bildat ett band mellan sig är de oskiljaktiga (Harcourt-Brown, 2002). I studier har man sett att kaniner som hålls tillsammans med varandra inte utför några onormala beteenden (Chu et al., 2004) och detta tyder på att kaniner som tvingas leva ensamma utan en annan kanin som sällskap har en dålig välfärd (Broom, 2007). Kaniner är mycket sociala med varandra, de vilar och äter tillsammans och värmer sig bredvid varandra (Stauffacher, 1992; Chu et al., 2004). De brukar även slicka och gnida sig mot varandra (Lehmann, 1991). Genom att putsa varandra stärker de banden mellan sig (Magnus, 2005). Kaniner är mycket lekfulla av sig och leker gärna med sina kaninkamrater (Bradley – Bays, 2006). Om en kanin drar sig undan de andra kaninerna ska man uppsöka en veterinär för att se om kaninen har något hälsoproblem (Bradley – Bays, 2006).

Det är lättast att hålla en hona tillsammans med en hane, eftersom de i regel brukar komma bra överens, men hanen måste dock kastreras (Magnus, 2005) vid 4-6 månaders ålder (Brower, 2006) för att förhindra att honan blir dräktig (Magnus, 2009). Att hålla två honor tillsammans kan också fungera bra, men risken att det ska uppstå bråk mellan dem är större (Magnus, 2005). Om två honor får växa upp tillsammans är det dock ovanligt att de blir aggressiva mot varandra (Bradley – Bays, 2006). I det vilda finns ingen speciell hierarki mellan honor vilket innebär att de tolererar varandra, förutom under parningsperioden då de kan vara aggressiva mot varandra (Magnus, 2005). Honor kan därför vara aggressiva mot varandra under den naturliga parningsperioden mellan januari – juni men om båda honorna kastreras (Magnus, 2005) minskar dessa aggressiva och revirhävande beteenden (Brower, 2006). Hanar kan inte hållas tillsammans med andra hanar, eftersom de blir aggressiva mot varandra vid könsmognaden och kan då skada varandra allvarligt (Bradley – Bays, 2006). Kaniner blir könsmogna vid olika tidpunkter beroende på deras storlek, små raser vid 4 – 5 månader, mellanstora raser vid 4 – 6 månader och stora raser vid 5 – 8 månaders ålder (Ekesbo, 2011). För att visa vem som är dominant, rider den dominanta kaninen på den underlägsna kaninen. Detta gör alla dominanta kaniner oavsett vilket kön de har och om de är kastrerade eller inte (Bradley – Bays, 2006).

Att hålla kaninen tillsammans med ett marsvin är inte att rekommendera (Sayers, 2011). De är två helt olika arter som kommer från olika världsdelar och det är därför inte naturligt för dem att vara tillsammans. Kaniner ska leva tillsammans med kaniner, inte med marsvin (King, 2007). Kaniner och marsvin har helt olika foderbehov (Sayers, 2011). Kaniner bär ofta på en speciell bakterie utan att uppvisa några tecken på sjukdom, men marsvinet kan smittas av denna bakterie och då drabbas av andningssjukdomar (Magnus, 2009). Marsvin kommunicerar med ljud, vilket inte kaniner gör och de båda arterna förstår därför inte varandra. Kaninerna är större än marsvinen och kan lätt skada dem och det är även vanligt att kaninen uppvisar sexuella beteenden mot marsvinet vilket är extremt stressfullt för det

lilla marsvinet (King, 2007) och när kaninerna blir könsmogna kan de börja försvara sitt revir och bli aggressiva mot marsvinet (Magnus, 2009).

Skötsel

Våra tamkaniner kan leva i upp till 12 år (Blas & Wiseman, 2010), men medellivslängden är 5 – 10 år (Ekesbo, 2011). Om man inte tar hand om kaninen på rätt sätt lever den inte lika länge, som den gör om den får rätt skötsel och veterinärvård (Carmel, 2010).

Kaninen har en tät päls som består av mjuk underull och stelare täckhår. Kaninen fäller och byter sin päls en gång på våren och en gång på hösten (Ekesbo, 2011). Vilda kaniner slickar sin päls regelbundet och använder sina framtänder för att avlägsna döda hårstrån. De använder sin tunga för att rengöra pälsen på kroppen och när de ska rengöra sitt ansikte och öron slickar de först på sina tassar och stryker sedan dem över ansiktet och öronen (Ekesbo, 2011). Vilda kaniner kan sköta om sin päls själva eftersom de har en kort päls, men vissa av våra tamkaniner har däremot en fluffig päls som lätt trasslar sig och blir tovig och de måste då ha hjälp med att sköta om pälsen (Ekesbo, 2011). Hur mycket pälsvård dina kaniner kräver beror på deras päls längd och kvalitet, men i regel kan man säga att ju längre och/eller mjukare pälsen är desto mer pälsvård kräver den (Wegler, 2004). Korthåriga kaniner behöver bara borstas när de fäller sin päls, på hösten och våren (Lindgren, 2000). Kaniner med lite längre päls ska borstas minst två gånger i veckan. Har din kanin lång och mjuk päls eller bara mjuk päls måste den borstas varje dag (Wegler, 2004). När kaninen är ung är det dock viktigt att borsta den varje dag oavsett päls längd, för att vänja den vid att bli hanterad (Magnus, 2009).

Kaninen har fyra klor på baktassarna och fem klor på framtassarna, varav den ena sitter lite längre upp på sidan än övriga klor. Klorna växer hela tiden och i naturen slits de ner regelbundet eftersom kaninen använder sina tassor för att gräva och krasa med (Wegler, 2004). Hos våra kaniner i fångenskap slits inte klorna lika mycket och de måste därför ha hjälp med att hålla dem korta (Wegler, 2004). Varje månad måste man kontrollera om klorna behöver klippas. Klorna ska klippas med en speciell klotång för kanin och man måste se till att man inte klipper i klons blodfyllda del, pulpan. Pulpan kan vara svår att se på mörka klor, men om man lyser med en ficklampa underifrån kan man lättare se den (Wegler, 2004).

Kaniner har sammanlagt 28 tänder och mellan framtänderna och kindtänderna finns ett mellanrum som saknar tänder (Verstraete & Osofsky, 2005). Kaninerna använder framtänderna för att bita igenom vegetation, för att gnaga och när de slåss. Kindtänderna används för att sönderdela födan och då rörs käken i sidled fram och tillbaka (Harcourt-Brown, 2007). Tänderna saknar rötter och både framtänder och kindtänder växer kontinuerligt hela livet (Reiter, 2008). Framtänderna växer 2 – 2,4 millimeter per vecka och kindtänderna växer lite mindre (Harcourt-Brown, 2007). För att kaninens tänder ska slitas på ett naturligt sätt är det viktigt att kaninens foderstat mestadels består av hö och gräs. Tänderna slits även ner om kaninerna får gnaga på grenar och kvistar. Vid felutfodring fortsätter tänderna att växa och blir för långa, detta leder till att kaninen får skador i munnen, inte kan äta och tappar i vikt (Harcourt-Brown, 2002). Här måste man vara uppmärksam på symptomen, eftersom det händer att kaninen spiller ut sin mat men inte äter upp den, vilket gör att ägaren tror att kaninen äter upp fodret eftersom fodret i skålen minskar (Verstraete & Osofsky, 2005).

Minst en gång i veckan ska hela kaninburen rengöras och eftersom kaniner lämnar mycket avföring och urin, bör man dagligen rengöra deras toalettörna (Bradley – Bays, 2006).

Foder - och vattenskålar ska göras rena dagligen (Bradley – Bays, 2006).

Hantering

Det är viktigt att unga kaniner hanteras regelbundet för att de ska lära sig att lita på oss, människan är trots allt ett rovdjur. Om kaniner inte socialiseras tillräckligt mycket när de är små, blir de rädda för oss, vilket resulterar i att de blir nervösa när de ska hanteras och uppvisar aggressivitet (Magnus, 2005). Aggressivitet vid hantering kan även bero på att kaninen har blivit hanterade på ett oaktsamt sätt (Magnus, 2009). Det är viktigt att hantera unga kaniner korta stunder varje dag när den kommer till sitt nya hem, för att kaninen fortsättningsvis ska behålla förtroendet för oss (Magnus, 2009). Om kaniner uppvisar aggressiva beteenden får de aldrig bestraffas för dessa beteenden, det skulle bara göra situationen ännu värre (Magnus, 2009).

Det finns flera viktiga aspekter att tänka på när man hanterar en kanin. Det är viktigt att hantera kaninen lugnt, eftersom kaninen är ett bytesdjur och kan reagera och bli skrämda av plötsliga rörelser (Malley, 2007). Eftersom kaninen ser oss som ett rovdjur är det viktigt att tänka på att aldrig närma sig kaninen snabbt, vilket kan skrämma dem, att alltid vara tyst när man vistas vid kaninen och aldrig böja sig ner över kaninen (Magnus, 2009). Tack vare ögonens placering har kaninen ett brett synfält, men de kan dock inte se området under hakan (Malley, 2007) och kan bli skrämda om man placerar sin hand eller klappar den där (Bradley – Bays, 2006). Man ska även undvika att ta kaninen på deras känsliga nos, eftersom kaninerna enbart andas genom nosen tycker de inte om att någon rör vid den (Bradley – Bays, 2006). Kaninen kan sparka hårt med sina bakben (Meredith & Flecknell, 2006) och man ska därför alltid försöka hantera den på golvet för att undvika att den hoppar ner eller att man tappar den (Brown, 1997). Kaninens skelett är skörare än hos andra djur (Ekesbo, 2011) och de kan få allvarliga skador i form av frakturer på ländkotorna och bakbenen om de ramlar ner på golvet (Brown, 1997). Man måste tänka på att alltid hantera kaninen på en halkfri yta, eftersom de har päls under sina tassor och får då ett dåligt grepp på hala ytor (Malley, 2007). Man måste alltid bära kaninen tätt intill kroppen och alltid stödja deras bakben antingen på sina armar, bröst eller knän (Magnus, 2005). Kaniner får aldrig lyftas i örönen (RSPCA, 2011).

Kaniner är mycket känsliga för stress och blir lätt stressade om ett rovdjur finns i närheten, vid separation från sin flock, i främmande miljöer, (Ekesbo, 2011) vid ovarsam hantering, när de inte får utlopp för sina naturliga beteenden och när de sköts om på ett felaktigt sätt (Harcourt & Brown, 2002). I extrema fall kan stress leda till hjärtsvikt och att kaninen avlider (Harcourt & Brown, 2002).

Buren

Kaniner kräver stora burar och de flesta burar som säljs i djuraffärer är för små (RSPCA, 2011). Buren ska vara tillräckligt stor så att kaninen får utlopp för sina naturliga beteenden (Schepers et al., 2009). Enligt Djurskyddsmyndighetens föreskrifter och allmänna råd (DFS 2004:16) om villkor för hållande, uppfödning och försäljning m.m. av djur avsedda för sällskap och hobby, senast ändrad genom DFS 2005:8, saknr L 80, ska en bur för två

medelstora kaniner vara minst 0,35 m² per kanin, den kortaste sidan får inte vara kortare än 0,6 meter och takhöjden ska vara minst 0,6 meter. Det är viktigt att tänka på att dessa mått är minimimått och en bra burstorlek för två medelstora kaniner bör inte vara mindre än 180 x 90 centimeter (RSPCA, 2011). Ett viktigt beteende hos kaninen är att stå upprätt på bakbenen och på så sätt kunna hålla utkik efter rovdjur (McFarland, 1987 i Princz et al., 2008). För att kaninen ska få utlopp för detta beteende är det viktigt att den har en tillräckligt hög bur där den kan stå upprest på bakbenen med upprätta öron (Animal Research Review Panel, 2003). Vuxna kaniner bör därför ha en bur med en takhöjd på 75 centimeter (Boers et al., 2002 i Princz et al., 2008). Man ska inte använda en bur som består av en plastöverdel, eftersom ventilationen är dålig och värmen står stilla i dem (Wegler, 2004).

Kaninen mår bäst vid en temperatur på mellan 13 - 20°C (Marai & Rashwan, 2004). Men med en bur som är anpassad för ett vinterklimat och riklig tillgång på foder och bomaterial, i form av halm, klarar kaniner av kyla bra och kan även hållas utomhus under vintertid om de vants vid detta klimat (Harcourt-Brown, 2002). Men det är viktigt att tänka på att kaniner mår bäst i den temperatur som är naturlig för dem (Marai & Rashwan, 2004). Kaniner klarar inte av plötsliga temperaturändringar och man ska därför aldrig flytta ut en innekanin mitt i vintern eller flytta in en utekanin (Langride, 2010). Utomhusburar ska ge skydd från kyla, vind, regn, sol och har bra ventilation. Buren ska vara upphöjd från markytan (Meredith & Flecknell, 2006) och kan placeras i lä mot en skyddande vägg, men inte i ett skjul eller i ett garage. Om kaninen inte är van vid kyla, är sjuk eller mager kan den inte hållas utomhus under vintern utan måste hållas inomhus (Harcourt-Brown, 2002).

Det finns delade meningar om vilket underlag kaniner ska ha i buren, enligt Wegler (2004) passar hyvelspån bäst som strö eftersom spån har en bra uppsugningsförmåga och suger upp urin (Wegler, 2004). Enligt Bradley – Bays (2006) består träspån av flyktiga aromatiska oljor vilket kan orsaka andningsproblem hos kaninen och ska undvikas att användas som strö. Istället kan pappersbaserad pellets användas som strömedel, vilket har en bra uppsugningsförmåga och är ofarliga för kaninen (Bradley-Bays, 2006). Ovanpå strömedlet ska ett tjockt lager halm finnas (Wegler, 2004). Eftersom kaniner kan äta av strömedlet, är det viktigt att inte använda strömedel som kan vara farligt för kaninen (Crowell-Davis, 2007). Sågspån ska inte användas som strömedel, det är finfördelat och kan andas in av kaninen (Langridge, 2010).

I en karg burmiljö får inte kaninerna utlopp för sina naturliga beteenden, därför är det viktigt att kaninen har tillgång till olika berikningsföremål i buren (Hansen & Berthelsen, 2000). Buren ska innehålla hyllor där kaninen kan hoppa upp för att vila eller utforska, eftersom det är naturligt för dem att spana från upphöjningar i naturen. Om kaninen har hus som de kan hoppa upp på fyller husen samma funktion som hyllorna (Whary et al., 1993; Hansen & Berthelsen, 2000). Kaninerna måste ha gömställen i buren, där de har möjlighet att söka skydd. Kaniner som saknar den möjligheten blir rastlösa (Lehmann, 1987 i Hansen & Berthelsen, 2000). Det är naturligt för kaniner att söka skydd när fara hotar och vildkaniner tar skydd i sina hålor (Bradley – Bays, 2006). Kaniner har ett stort gnagbehov, vilket vildkaniner får utlopp för genom att gnaga på grenar och rötter (Stauffacher, 1992). Kaninen ska därför ha grenar och kvistar med eller utan löv att gnaga på (Animal Research Review Panel, 2003). Halm fungerar som en berikning för kaniner, de leker med halmen, gnager, manipulerar och gräver i den (Morton et al., 1993).

Kaniner kan även få rör som de kan gömma sig i och krypa igenom (Animal Research Review Panel, 2003).

Aktivering

Kaniner är mycket aktiva djur (Magnus, 2009) och motion är nödvändigt för att de ska må bra, både fysiskt och psykiskt (Harcourt-Brown, 2002). Om kaninen bara sitter instängd i en liten bur varje dag är det även svårt att erbjuda den möjlighet att få utlopp för alla sina naturliga beteenden (Hansen & Berthelsen, 2000). Kaniner som inte erbjuds motion får sämre hälsa och ökad risk för benskörhet och frakturer på ryggraden (Harcourt-Brown, 2002). Varje dag måste kaninen komma ut från buren och motionera på ett större utrymme (RSPCA) minst 4 timmar per dag, men ännu längre perioder är att rekommendera (Harcourt – Brown, 2002). Att komma ut ur buren och undersöka nya miljöer är även bra för deras mentala hälsa (Harcourt-Brown, 2002). Det är viktigt att komma ihåg att även kaniner som bor utomhus under vintern måste komma ut och motionera varje dag (Langridge, 2010). Att låta kaninen bli stillasittande när det är kallt ute kan vara dödligt. En kombination av låga temperaturer och inaktivitet kan leda till att ämnesomsättningen och tarmen inte fungerar som den ska (Langridge, 2010).

Under sommaren kan kaninen vistas utomhus i en inhägnad. Kaniner lägger sig ofta i solen och genom att vistas i solen erhåller kaninen rätt mängd D-vitamin (Harcourt-Brown, 2002). Men kaniner är känsliga för värme (Sayers, 2011) och de kan inte svettas (Marai & Rashwan, 2004). De får därför lätt värmeslag och måste alltid ha tillgång till skugga (Meredith & Flecknell, 2006). En inhägnad för två till tre kaniner ska vara minst sex kvadratmeter stor (Wegler, 2004) men ju större inhägnaden är desto bättre är det för kaninerna (Harcourt-Brown, 2002). Utomhus finns flera faror för kaninen som hundar, katter och rävar, varför det är viktigt att inhägnaden är säker och skyddar kaninerna från rovdjur (Harcourt-Brown, 2002). Eftersom kaninen är en duktig grävare och kan hoppa väldigt högt är det även nödvändigt att inhägnaden har ett tak och en botten för att de själva inte ska rymma (Meredith & Flecknell 2006). I fast installerade inhägnader kan man gräva ner ett galler cirka 50 centimeter ner i marken och på så sätt förhindra att kaninerna gräver sig ut (Wegler, 2004).

När kaninen springer fritt på golvet inomhus måste man se till att kaninen inte kan komma åt att gnaga på elkablar och giftiga krukväxter (Meredith & Flecknell, 2006) och andra föremål som är olämpliga för kaninen att gnaga på som skor, tidningar och böcker m.m. (Wegler, 2004). Kaniner kan bli rumsrena när de är ute och springer på golvet, eftersom de kan tränas att gå på låda (RSPCA, 2011) tack vare att de använder ett specifikt område som toalett i naturen (Bradley – Bays, 2006). När kaniner befinner sig utanför buren ska de ha tillgång till olika berikningsföremål, dvs. leksaker, som de kan sysselsätta sig med (Crowell – Davis, 2007). Berikningsföremål är bra för kaninens välmående och gör den mer aktiv och lekfull (Crowell – Davis, 2007). Kaninen ska ha tillgång till hus eller kartonger för att sitta ovanpå och gömma sig i, men de måste vara tillräckligt stora så att alla kaniner kan använda dem samtidigt (Animal Research Review Panel, 2003). Eftersom kaninen är ett flyktdjur undviker de öppna ytor där det inte finns några möjligheter att söka skydd och det är därför viktigt att de har många ställen att gömma sig i (Wegler, 2004). De kan även erbjudas grenar, rör att krypa igenom (Harcourt-Brown, 2002) samt stora stenar och stockar att sitta uppe på (Wegler, 2004). Eftersom kaniner gräver mycket under naturliga förhållanden är det bra att erbjuda dem en sandlåda med sand eller grus att gräva eller böka

i (Wegler, 2004). För att göra så att kaninen får kämpa lite extra för att få tag på något att äta, kan man binda upp godbitar med hjälp av snören på olika höjder, vilket gör att det blir svårare för kaninen att komma åt fodret (Wegler, 2004). Även i inhägnaden utomhus ska kaninerna erbjudas berikningsföremål (Harcourt-Brown, 2002).

Onormala beteenden

Man vet inte riktigt hur kaninerna hålls i hushållen, men man tror att de hålls mycket annorlunda om man jämför med hur kaninerna lever i det vilda (Schepers, et al. 2009). För att kunna förhindra att kaninen utvecklar onormala beteenden, är det viktigt att känna till kaninens naturliga beteenden (Crowell-Davis, 2007). Om kaninen hålls och sköts om på ett felaktigt sätt kan detta leda till att den utvecklar beteendestörningar (Magnus, 2005). Beteendestörningar uppkommer hos understimulerade kaniner som lever i karga miljöer utan berikningar (Broom, 2007). Om kaninen får utföra sina naturliga beteenden och inte utsätts för stress minskar risken att de ska utveckla onormala beteenden (Ekesbo, 2011). Onormala beteenden hos kanin är att den oavbrutet hoppar fram och tillbaka, gnager på burgallret, tvättar sig överdrivet mycket, äter päls, leker med nippeln till vattenflaskan och krasar mot burväggen (Lidfors, 1997). Kaninerna domesticerades ganska nyligen vilket gör att de har kvar alla de beteenden som finns hos vildkaninen och betar sig på liknande sätt, enda skillnaden är att frekvensen och intensiteten har ändras för vissa beteenden (Trocino & Xiccato, 2006) Vår tamkanin är mindre vaksam, rädd och aggressiv än vad vildkaninen är (Lehmann, 1991) och är mer aktiv under dagen (Trocino & Xiccato, 2006). Eftersom våra tamkaniner har samma grundläggande behov som vildkaninen har, är det viktigt att vi tillgodoser dessa behov, för att de ska få möjligheten till en bra välfärd i fångenskap (Schepers et al., 2009). I det vilda spenderar kaninerna 70 % av den tid de är uppe på marken med att äta växter (Magnus, 2005). Om kaninen alltid har tillgång till en diet bestående av fibrer, hö eller gräs, förhindrar man att kaninen utvecklar onormala beteenden (Magnus, 2009).

Om kaninen uppvisar onormala beteenden som inte ägaren förstår sig på, måste ägaren söka professionell hjälp både genom en hälsoundersökning hos veterinär och råd om kaninens beteenden från en beteendespecialist. Kaniner som uppvisar onormala beteenden får aldrig straffas för dessa beteenden (Magnus, 2009).

Välfärd

Kaniner som har en bra välfärd har möjlighet att få utlopp för sina naturliga beteenden som till exempel sociala interaktioner. Kaniner som inte har en bra välfärd uppvisar onormala beteenden. När man håller kaniner som husdjur är man alltid ansvarig att se till att kaninerna har en bra välfärd i fångenskap, något som vi aldrig får glömma bort (Cousquer, 2010).

Det finns många olika frågor att ta hänsyn till för att avgöra om kaninerna har en bra välfärd eller inte. Här nedan kommer några av dem (Cousquer, 2010):

1. Har kaninen alltid obegränsad tillgång till rent dricksvatten?
2. Har kaninen obegränsad tillgång till en diet med högt fiberinnehåll som huvudsakligen består av gräs eller hö?
3. Visar kaninen några tecken på tandproblem eller mag- tarmstörningar?

4. Får kaninen regelbundet komma ut och beta?
5. Skyddar utomhusburen från väder och vind?
6. Har kaninen möjlighet att solbada?
7. Städas buren regelbundet?
8. Utsätts kaninen för några luftföroreningar som till exempel avgaser?
9. Kan kaninen alltid andas frisk och ren luft?
10. Har kaninen möjlighet att gömma sig om den blir skrämmd?
11. Har kaninen möjlighet att undersöka omgivningen?
12. Bor kaninen i en varierad, stimulerande och intressant miljö?
13. Är kaninen fri från sjukdomar?
14. Är kaninen tillräckligt skyddad från sjukdomar?
15. Kan du upptäcka tecken som tyder på att din kanin är sjuk?
16. Är kaninen fri från smärta?
17. Har kaninen tillräckligt stor yta att motionera på?
18. Har kaninen sällskap av andra kaniner?
19. Har kaninen sitt eget personliga utrymme?
20. Kan kaninen lätt undkomma skrämmande situationer?
21. Vilken slags berikning eller aktivering erbjuds kaninen?
22. Får kaninen utlopp för sina naturliga beteenden?
23. Uppvisar kaninen några onormala beteenden eller andra beteenden som inte är hälsosamma?
24. Hur vet du att din kanin är frisk?
25. Mår kaninen bra i övrigt (Cousquer, 2010)?

Utfodring

Kaniner är anpassade till att bryta ner en diet med hög fiberhalt av låg kvalitet. För att klara av att smälta fiberrikt foder har de utvecklat en speciell typ av matsmältning som innebär att kaninen äter upp vissa delar av träcken för att kunna utvinna alla viktiga näringsämnen. Detta kallas koprofagi och är en normal del av ämnesomsättningen. Den del av träcken som kaninen äter upp är mjukare än normalt och fångas upp direkt vid ändtarmsöppningen (Harcourt-Brown, 2002).

Det är viktigt att kaninen alltid erbjuds en passande foderstat eftersom kaniner som felutfodras kan drabbas av olika sjukdomar (Harcourt-Brown, 2002) bland annat diarré, övervikt och tandproblem (Blas & Wiseman, 2010). Tamkaninens föda ska i huvudsak bestå av gräs eller hö, helst ängshö. Vilda kaniner har utvecklats för att leva på gräs, vilket är en balanserad kost som innehåller vitaminer, mineraler, smältbara och osmältbara fibrer (Harcourt-Brown, 2002). Gräs och hö innehåller även kalcium, vilket behövs för deras ständigt växande tänder (Harcourt-Brown, 2007). Under sommarmånaderna rekommenderas det att kaniner får äta gräs utomhus eller ha tillgång till gräs (Harcourt-Brown, 2002). Man måste vara uppmärksam på att kaninen inte kan komma åt giftiga växter, eftersom man inte kan vara säker på att de själva undviker dessa växter. Kaniner kan inte kräkas och kan därför inte kräkas upp giftiga och andra olämpliga växter om de har råkat svälja dem (Blas & Wiseman, 2010). Exempel på några växter som är giftiga för kaniner: Belladonna, Gullregn, Liljekonvalj, Smörblomma, Skelört, Lupiner, Åkerfräken, Vildpersilja, Renfana, Odört, Violer och Johannesört (Lindgren, 2000). Tänk på att detta bara är några få av de växter som är giftiga för kaniner. Vissa växter är bara giftiga när de är färska, men inte när de är torkade som till exempel smörblommor (Lindgren, 2000).

När tillgången på gräs är dålig ska kaninens föda huvudsakligen bestå av hö (Meredith & Flecknell, 2006). Kaninen ska alltid ha tillgång till hö (Meredith & Flecknell, 2006) och för att inte höet ska bli nedsmutsat i buren kan det serveras i en höhäck (Animal Research Review Panel, 2003). Halm ska inte användas som foder, eftersom det innehåller för dåligt med näring (Meredith & Flecknell, 2006).

I zoobutiker säljs foderblandningar bestående av flera olika ingredienser som majs, ärtor, vete, havre, pellets, färgglada kex, korn, melass, johannesbröd, sojabönor och flingor (Harcourt-Brown, 1996). Dessa blandningar rekommenderas inte till kaninen, eftersom den kommer att selektera ut och bara äta upp de godaste onyttiga bitarna ur blandningen och lämna kvar de nyttiga pelletsen och hela sädkornen. Detta kan göra att kaninen får bland annat kalciumbrist vilket leder till snedvridna framtänder och svagare skelett (Harcourt-Brown, 1996). Om kaninen erbjuds denna blandning kan den även komma att föredra de goda matbitarna i blandningen framför att äta hö (Harcourt-Brown, 1996).

Som ett kompletterande foder till hö och gräs kan pellets ges, det innehåller vitaminer, mineraler och är bättre för kaninen att äta än foderblandningar. Pellets ska endast ges i begränsad mängd, max 25 gram pellets per kilo kroppsvikt och dag (Meredith & Flecknell, 2006; Harcourt-Brown, 2002). Frukt innehåller mycket socker och kan leda till störningar i mag- tarmkanalen och ska endast ges till kaninerna i små mängder. Samma sak gäller för smådjursgodis, bröd och frukostflingor (Meredith & Flecknell, 2006). Grönsaker är bra att komplettera foderstaten med, men man ska tänka på att variera grönsakerna och inte bara utfodra med en och samma grönsak. Exempel på grönsaker som kan ges är kryddväxter, spenat, morötter, selleri, broccoli, majscolvar, kål, kålrot, grönkål och brysselkål (Harcourt-Brown, 2002). Grönsakerna ska alltid ges färska och de får inte vara frusna (Blas & Wiseman, 2010).

Om kaninen får en välbalanserad diet behöver de inte ha tillgång till saltstenar och mineralstenar. Vissa mineralstenar innehåller höga halter av kalcium, vilket är skadligt för kaninen i stora mängder. Om kaninen sitter instängd i en bur kan den äta på mineralstenen bara för att den har tråkigt, inte för att den behöver extra mineraler (Harcourt-Brown, 2002). Plötsliga förändringar i kaninens foderstat ska undvikas, om den ska ändras ska detta ske successivt under flera dagar eller veckor (Meredith & Flecknell, 2006).

Det är viktigt för kaninens hälsa att alltid ha tillgång till färskt vatten. Om kaninen inte får i sig tillräckliga mängder vatten kan detta leda till att kaninen får urinvägsinfektion, blir uttorkad och tillslut dör (Tschudin et al., 2011). Om kaninen dricker för små mängder vatten kan detta även göra att kaninen äter mindre mängd foder (Tschudin et al., 2011). Det är viktigt att se till att vattnet till kaniner som bor utomhus inte fryser till is under vintern. För att förhindra att vattnet fryser kan man placera en värmekudde under skålen, men man måste försäkra sig om att värmekudden inte kommer i direkt kontakt med kaninen (Langridge, 2010).

För att vara säker på att kaninens vattenbehov täcks och i tillräcklig hastighet ska de ha tillgång till en vattenskål istället för en vattenflaska (Harcourt-Brown, 2011). För att undvika att vattnet i skålen smutsas ned, kan skålen placeras på en stenplatta (Wegler, 2004).

I en studie av Tschudin et al. (2011) har man sett att kaninerna föredrar att dricka vatten från en skål, istället för att dricka från en vattenflaska. När kaninerna dricker ur en skål får de i sig vattnet tre till fyra gånger snabbare än om de skulle ha druckit från en vattenflaska (Harcourt-Brown, 2011). Att låta kaninen dricka ur en vattenflaska är som att en vuxen människa skulle dricka ur en pipmugg för barn (Harcourt-Brown, 2011). För kaniner som uteslutande äter torrt hö och torr pellets, är det viktigt att de snabbt kan få i sig dricksvattnet. Även sjuka kaniner måste kunna få i sig dricksvattnet snabbt. (Harcourt-Brown, 2011). Kaniner dricker mellan 50 – 100 ml vatten per kilo kroppsvikt och dygn (Verstraete & Osofsky, 2005).

Kaninen ska utfodras regelbundet tidigt på morgonen eller kvällen för att så mycket som möjligt efterlikna deras naturliga tidpunkt för födosök. Fodret måste alltid vara rent, fräscht och inte vara möjligt (Blas & Wiseman, 2010). Foderskålar av lergods är att rekommendera, skålarna måste vara tunga för att kaninen inte ska kunna välta dem och innehållet trillar ut (Blas & Wiseman, 2010). Varje kanin ska ha en egen skål och de ska vara placerade på olika ställen i buren (Wegler, 2004).

Sjukdom

En frisk kanin är alert och lyhörd, har en ren, fin päls, normal kroppsvikt (Harcourt-Brown, 2002), klara ögon, rör sig normalt, är nyfiken och har ett undersökande beteende (Ekesbo, 2011). Det kan vara svårt att se om en kanin har ont eller mår dåligt. Eftersom de är bytesdjur kan de inte visa sig svaga, vilket skulle leda till att de snabbt blir tagna av rovdjur (Ekesbo, 2011). Ett tydligt tecken på att kaninen inte mår bra är om den slutar äta, kaniner äter regelbundet och om detta beteende upphör är det något som inte står rätt till (Johnston, 2005). Andra tecken på att kaninen inte mår bra och kan vara allvarligt sjuk är att den blir tystare och lugnare, slutar att koprofagera (äta sin avföring), andas genom munnen (Ekesbo, 2011) och blir mer sprattlig och försöker undkomma vid hantering (Johnston, 2005). Kaniner med svåra smärtor sitter hopkrupna, orörliga, omedvetna om sin omgivning och kan även gnissla tänder (Harcourt-Brown, 2002). Aggressivitet kan även det vara ett tecken på att kaninen har ont och kaniner som helt plötsligt börjar visa aggressivitet ska undersökas av en veterinär (Harcourt-Brown, 2002). Om man har koll på hur mycket kaninen äter, dess avföring och om den är aktiv eller inte, kan man upptäcka förändringar som tyder på att kaninen mår dåligt på något sätt (Ekesbo, 2011).

Om kaninen helt plötsligt får en tovig och smutsig päls, kan det vara ett tecken på att den har något fel med sina tänder eftersom kaninen använder tänder och tunga för att hålla pälsen i trim (Harcourt-Brown, 2007; Verstraete & Osofsky, 2005). Om kaninen har fel på sina tänder, tappar den i vikt och blir mager, kaninen får inte i sig tillräckliga mängder föda (Harcourt-Brown, 2007) eftersom den inte vill tugga på grund av smärta och kaninen kan även börja dregla och blir då våt på hakan och halsen (Reiter, 2008). Tecken på att kaninen äter mindre är att avföringen blir mindre i storlek än normalt och om kaninen helt har slutat äta har den ingen avföring alls (Verstraete & Osofsky, 2005). Om man misstänker att kaninen har något fel på sina tänder ska man genast uppsöka veterinär (Harcourt-Brown, 2007). Man får aldrig försöka klippa kaninens framtänder själv, tänderna blir skadade om man inte använder rätt utrustning som endast veterinärer har tillgång till (Sayers, 2010).

Kaninen har en normal kroppstemperatur på 38,5 – 39,5 °C. Deras puls är 150 – 250 slag per minut och andningsfrekvens 30 – 60 andetag per minut (Ekesbo, 2011). Kaniner andas

genom nosen och rör nosen upp och ned 20 – 120 gånger i minuten, hos helt avslappnade kaniner avstannar dock denna nosrörelse (Meredith & Flecknell, 2006).

Enkätstudien

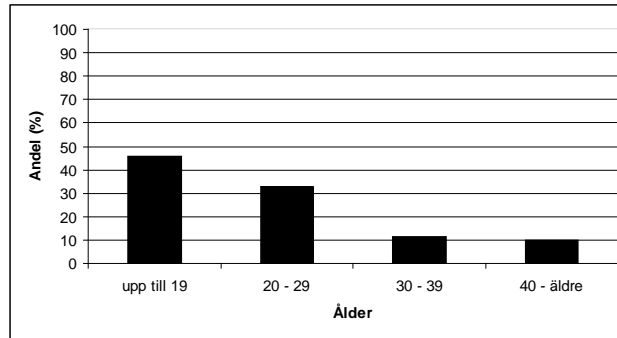
Material och metoder

För att få svar på vad kaninägare ansåg om den information de erhöll när de köpte sin kanin gjorde jag en enkät via det webbaserade verktyget SLU Enkätgenerator med sammanlagt 20 frågor, som handlade om hur kaninägare uppfattade den informationen de erhöll när de köpte sin kanin, om de hade införskaffat egen information om kanin innan och efter köpet och om de hade önskat mer information om kanin vid köpet. Exempel på frågor var: Följde ett informationsblad om kanin med när du köpte din kanin/ dina kaniner? Var informationsbladet lärorikt? Fanns något i informationsbladet som ni anser var felaktigt? En länk till enkäten lades sedan ut på två olika kaninforum: Kanin i fokus och Zoonen. Enkäten fanns tillgänglig för läsare under en månads tid från 2011-04-14 – 2011-05-14. Efter drygt två veckor hade det inkommit få svar och jag bestämde mig därför att lägga in länken till kaninenkäten på två olika hundforum: Vovve.net och Aktivhund.se. För att få så många svar som möjligt bestämde jag mig även för att lämna ut enkäten i pappersform till tre olika djursjukhus. Jag lämnade enkäten till Solstadens smådjursjukhus, Karlstad, Karlstad smådjursjukhus och Djurverkstaden, Arvika. På Solstadens smådjursjukhus placerad jag enkäterna i tidningshyllan i väntrummet. Både på Karlstads smådjursjukhus och på Djurverkstaden skulle personalen i receptionen själva dela ut enkäterna till djurägare med kanin. Jag delade ut 20 enkäter var till de tre olika mottagningarna, sammanlagt 60 enkäter och de fanns på plats under en månads tid. Enkäten bestod mestadels av flervalfrågor, vilket innebar att de svarande kunde kryssa i mer än ett alternativ per fråga.

Resultat

På den webbaserade enkäten fick jag in sammanlagt 62 svar och från de två olika djursjukhusen i Karlstad och veterinärstationen i Arvika fick jag in sammanlagt ett svar. På Karlstad smådjursjukhus tog personalen själva hand om enkäten i receptionen och skulle informera patienter med kaniner om enkäten. Personalen informerade mig om att de inte hade haft så många patienter med kanin, under dessa veckor de hade haft enkäten hos sig. När det väl kom in en ägare med kanin, var den ofta allvarligt sjuk och då tyckte personalen inte att det passade att berätta om enkäten.

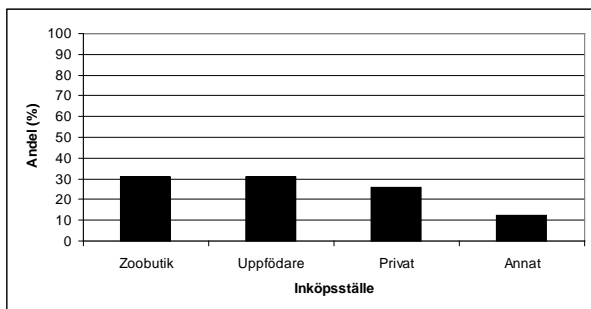
Av de svarande (n=62) var 100 % kvinnor och av dem var en stor andel upp till 19 år (fig. 1). 44,4 % av de svarande (n=63) uppgav att de hade en kanin i hushållet. 30,2 % uppgav att de hade 2 kaniner i hushållet och 25,4 % uppgav att de hade 3 eller fler kaniner i hushållet. På frågan angående hur många kaniner som hölls tillsammans i samma bur uppgav 73,0 % av de svarande (n=63) att de höll en kanin ensam i en bur. 23,8 % uppgav att de höll 2 kaniner tillsammans i en bur och 3,2 % uppgav att de höll 3 eller fler kaniner i samma bur.

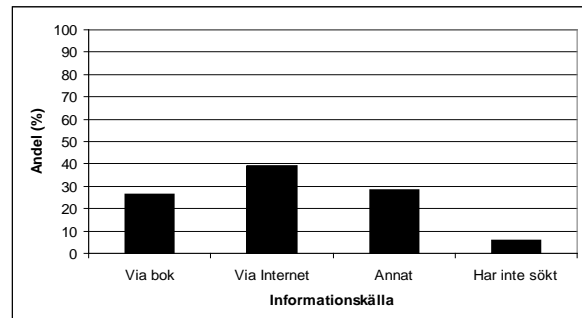
Figur 1. Ålder på andelen svarande kaninägare (n=62).

Av de svarande (n=77) uppgav 36,4 % att deras kanin/kaniner var 0-1 år. 36,4 % uppgav att deras kanin/kaniner var 2-3 år och 27,3 % uppgav att deras kanin/kaniner var 4 år eller äldre. 25,4 % av de svarande (n=63) uppgav att könet på deras kanin var en hona. 36,5 % uppgav att könet på deras kanin var en hane och 38,1 % uppgav att de hade kaniner av både hon- och hankön.

På frågan vart kanin/kaninerna var köpta uppgav 30,7 % av de svarande (n=75) att deras kanin var köp i en zoobutik (fig. 2). Av de svarande (n=100) uppgav sammanlagt 94 % att de hade införskaffat information om kanin innan köpet (fig. 3).

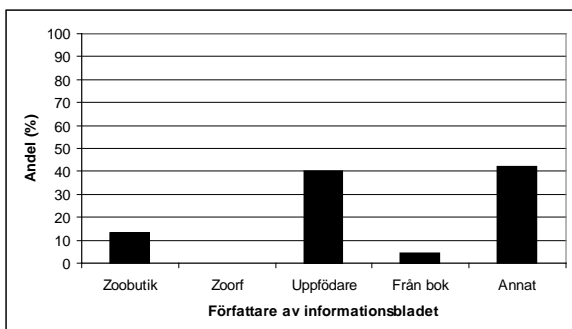

Figur 2. Inköpsställe där andelen svarande kaninägare skaffat kanin (n=75).

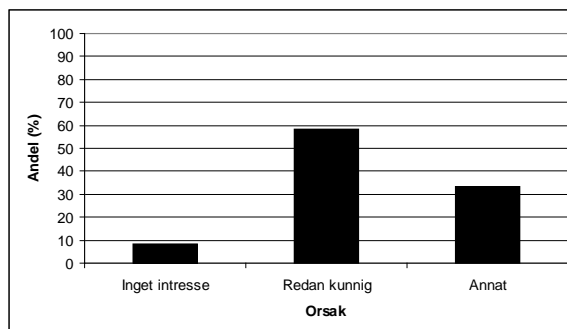

Figur 3. Andelen svarande kaninägare som införskaffat information om kanin innan köp och var de har hittat informationen (n=100).

Av de svarande (n=68) hade 36,8 % erhållit ett informationsblad vid köp av kanin och 63,2 % hade inte erhållit något informationsblad vid köp av kanin. På frågan vem som hade skrivit informationsbladet angav flest av de svarande (n=45) att informationsbladet var skrivet av annan (fig. 4). På frågan om alla som sköter kaninen/kaninerna läst informationsbladet uppgav 53,5 % av de svarande (n=43) att alla läst informationsbladet, medan 46,5 % uppgav att alla inte hade läst informationsbladet. Av de svarande (n=24) uppgav de flesta att orsaken till att alla inte hade läst informationsbladet var att de redan var kunniga inom ämnet (fig. 5).

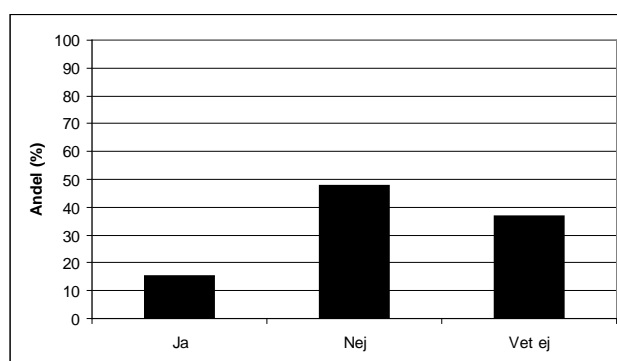

Figur 4. Författare av informationsbladet som de svarande erhöll (n=45). Zoorf (Zoobranschens Riksförbund).

Figur 5. Orsak till varför inte alla som sköter kanin/kaninerna läst informationsbladet (n=43).

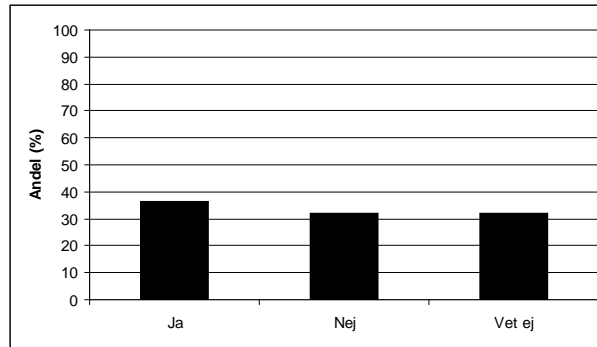
På frågan om de svarande (n=43) ansåg att informationsbladet var lärorikt hade 53,5 % angett att de fann informationsbladet lärorikt och 46,5 % uppgav att de inte fann informationsbladet lärorikt. Av de svarande (n=42) uppgav 35,7 % att de fick nya kunskaper om kanin av informationsbladet, medan 64,3 % uppgav att de inte fick det. Det var 37 % av de svarande (n=54) som hade önskat mer information om kanin vid köpet och 63 % hade inte önskat mer information vid köpet.

Figur 6. Andelen svarande kaninägare som ansåg eller inte ansåg att det fanns felaktig fakta i informationsbladet (n=46).

En fråga som ställdes var ”Vad anser ni var felaktigt i informationsbladet?”

De svarande skrev: ”Att kaniner är flockdjur som måste leva med en artfrände, att kaniner ska ha fri tillgång på kraftfoder, att kaniner är gnagare och informationsbladen rekommenderar felaktiga burmått.”

Figur 7. Andelen tillfrågade kaninägare som ansåg eller inte ansåg att informationsbladet gav tillräckliga kunskaper för att kunna ta hand om en kanin på ett bra sätt (n=44)

Av de tillfrågade (n=102) hade 94,1 procent införskaffat information om kanin efter köpet antingen via bok, Internet eller annat. Medan 5,9 procent inte hade införskaffat information efter köpet.

En annan fråga som ställdes var ”Vad hade ni velat läsa mer om i informationsbladet?”

De tillfrågade skrev: ”Att kaninen är ett hardjur och inte en gnagare, hur gammal en kanin kan bli, skötsel, att tänderna växer konstant, hur man klipper klor, att kaninen kan bli arg när den bli könsmogen, att kaniner inte behöver leva med en artfrände, att kaniner ska ha fri tillgång på hö, att foderblandningar inte är hälsosamt för kaniner, hur mycket foder en kanin dagligen ska ha, jordbruksverkets regler om hållande av kanin och information om sjukdomar.”

Diskussion

Det var tråkigt att jag inte fick in fler svar på min enkätundersökning än de 63 svar jag fick in. Att personalen själva har hand om enkäten anser jag både har sina för- och nackdelar. Det gäller att all personal kommer ihåg att fråga kaninägare, vilket kanske inte är så lätt om de har mycket att göra. En annan viktig sak är att det antagligen är många patienter som är inne till veterinären med sina andra djur och har kanin hemma i hushållet, vilket gör att dessa individer missas. Om man istället har enkäten synlig för alla, borde det vara större chans att träffa på de patienter som har en kanin. Både på Djurverkstaden i Arvika och på Solstadens smådjursjukhus i Karlstad var enkäterna placerad i väntrummen, men trots detta var det ingen som hade fyllt i någon enkät.

Personalen på Djurverkstaden i Arvika trodde detta berodde på att djurägare var så stressade när de kom med sitt djur till veterinären att de helt enkelt inte orkade läsa broschyrer av olika slag. Min tanke med att placera ut mina enkäter hos veterinärer var att människor ofta sitter ner och väntar på sin tur. Medan de väntar trodde jag att de skulle ta sig tid med att fylla i enkäten. Kanske var det så att de var stressade och inte hade lagt märke till enkäterna, bland alla tidningar och information som finns i väntrummen.

Enkäten som jag placerade ut på kaninforumen Kanin i fokus och Zoonen fick inte heller de resultat jag hade förväntat mig. Trots att det var ett hundratal som hade varit inne och

läst mitt inlägg var det bara ett tjugotal som hade fyllt i enkäten. Eftersom jag bara hade 20 lätta frågor trodde jag att fler kaninägare skulle fylla i enkäten eftersom det inte hade tagit så lång tid och inte var svårt. Med tanke på att det var kaninforum, borde fler ha varit intresserade att ställa upp. Tyvärr blev det något krångel med länken, vissa skrev på forumet att de inte kom in på den medan andra skrev att det gjorde det.

När jag lade in enkäten på hundforumen Vovve.net och Aktivhund.se fick jag snabbt fler svar. Detta antar jag beror på att fler människor befinner sig på hundforum än kaninforum och har man hund är det nog vanligt att man även har fler djur som till exempel kanin.

Trots att det var 63 svaranden på enkäterna, var det olika antal svar på frågorna. Den frågan med minst svar hade 42 svar och den frågan med mest svar hade 102 svar. Jag hade tyvärr gjort det misstaget att de svarande kunde kryssa i fler än ett alternativ per fråga vilket de också gjort. Även vissa ja och nej frågor hade fått mer svar än sammanlagt svarande på enkäten. Detta gör att enkäten blir missvisande och jag vet inte riktigt om de svarande har kryssat hejdlöst eller om de till exempel har kryssat ett svar för varje kanin de äger.

På frågan om alla kaninägare fick ett informationsblad vid köpet av kanin hade 36,8 % svarat att de erhöll ett informationsblad. Jag tycker denna siffra var låg men om man tittar på frågan var kaninägarna hade köpt sin kanin var det bara 30 % som hade köpt kaninen i en zoobutik och resterande hade köpt kaninen hos uppfödare, privat eller annat. Enligt 3 kap 2 § saknr. L80 är det bara den som yrkesmässigt säljer sällskapsdjur som är skyldiga att dela ut informationsblad när de säljer ett djur och uppenbarligen delas det ut få informationsblad av dem som säljer kaniner. Det hade varit intressant att veta vilken grupp som hade delat ut informationsbladen, jag hoppas att alla zoobutiker har följt föreskrifterna men tvivlar dock.

På frågan vad kaninägare tyckte om den information de fick om kanin vid köpet kan man se att det var 53,5 % som tyckte att informationen var lärorik, medan 46,5 % ansåg att de inte hade fått några nya kunskaper om kanin av informationsbladet. Det verkar som ägarna över lag tycker att informationen var lärorik, men att de inte lärde sig något nytt av den. Detta kan tolkas på många olika sätt antingen var de tillfrågade kaninägarna pålästa om ämnet, vilket man också kunde se eftersom endast 6 % av de tillfrågade inte hade skaffat information på egen hand innan de köpte kanin. Eftersom jag hade lagt ut enkäten på kaninforum, kan man anta att de som svarat hade stort intresse för kaniner och därför var mer pålästa inom ämnet. Men trots detta var det fyra av nio personer som ansåg att informationsbladen angav felaktig fakta när de skrev att kaniner var sociala djur som skulle bo tillsammans med andra kaniner. Kaniner är mycket sociala (Stauffacher, 1992; Chu et al., 2004) och ska alltid hållas tillsammans med andra kaniner (Crowell – Davis, 2007). Detta anser jag tyder på att ägare har missbedömt sin egen kunskap, eller helt enkelt läser felaktig information om kaniner. Enligt en studie av Anonymous (2010) hade många kaninägare inte rätta kunskaper om kaninens sociala liv och visste inte hur man skulle ta hand om kaninen för att den skulle leva ett hälsosamt liv.

De flesta kaninägare ville inte erhålla någon mer information om kanin vid köpet. Detta tror jag återigen har att göra med att de som svarat på enkäten har ett stort intresse av kaniner och har skaffat egen kunskap om kanin innan köpet. På frågan om de tillfrågade ansåg att informationsbladet gav tillräckliga kunskaper för att kunna ta hand om kaniner på

ett bra sätt går det inte att dra några slutsatser eftersom både ja, nej och vet ej alternativen hade i stort sett samma antal svar.

När man ska köpa kaniner finns det flera viktiga aspekter att ta hänsyn till för att kaninen ska få en god välfärd. I min litteraturgenomgång fann jag flera viktiga saker och här presenteras det som jag tycker är absolut viktigast att veta för en blivande djurägare. Kaninen är ett socialt djur som lever i kolonier bestående av upp till 100 individer (Magnus, 2005), den stora kolonin är i sin tur indelad i mindre grupper (Trocino & Xiccato, 2006). Kaniner ska alltid hållas tillsammans med andra kaniner, antingen i par eller i grupp (Crowell – Davis, 2007). Kaniner som tvingas leva ensamma utan en kanin som sällskap har en dålig välfärd (Broom, 2007). Att hålla kaninen tillsammans med ett marsvin rekommenderas inte (Sayers, 2011).

Kaniner kräver stora burar, en bur för två medelstora kaniner bör inte vara mindre än 180 x 90 centimeter (RSPCA, 2011). Takhöjden bör inte vara lägre än 75 centimeter (Boers et al., 2002 i Princz et al., 2008) för att kaninen ska kunna stå upprest på bakbenen och spana (Animal Research Review Panel, 2003). Men enligt saknr. L80 behöver två medelstora kaniner ha en yta på minst 0.35 m² per kanin, den kortaste sidan på buren får inte vara mindre än 0,6 meter och takhöjden ska minst vara 0,6 meter. Visserligen är detta bara minimimått men eftersom större mått på burar rekommenderas tycker jag även att föreskrifternas mått bör vara större så att kaninägare köper en passande bur. Eftersom det är godkänt med en mindre bur än litteraturen säger, antar jag också att dessa burar säljs och köps av människor som kanske inte ha så stor kunskap om kaninernas behov och detta anser jag inte är rätt om man ser till kaninernas välfärd. Många människor kanske inte ser detta som just ett minimimått, utan tror att det är ett bra mått eftersom det är godkänt enligt regelverket. I buren ska kaninen ha tillgång till olika berikningsföremål, för att få utlopp för sina naturliga beteenden (Hansen & Berthelsen, 2000). I buren ska det finnas ett hus och hyllor (Whary et al., 1993; Hansen & Berthelsen, 2000). Kaniner som saknar möjligheten att söka skydd blir rastlösa (Lehmann, 1987 i Hansen & Berthelsen, 2000).

Varje dag ska kaninen komma ut ur buren och motionera (RSPCA, 2011) i minst fyra timmar eller mer (Harcourt – Brown, 2002). Kaniner som inte erbjuds motion får sämre hälsa och ökad risk för benskörhet och frakturer på ryggraden (Harcourt-Brown, 2002). Det är även svårt att erbjuda kaninen möjlighet att få utlopp för alla sina naturliga beteenden om den dagligen vistas i en bur (Hansen & Berthelsen, 2000). Under sommaren kan kaninen vistas utomhus i en inhägnad (Harcourt-Brown, 2002). En inhägnad för två till tre kaniner ska vara minst sex kvadratmeter stor (Wegler, 2004). När kaninen är ute och motionerar utanför buren ska de ha tillgång till olika berikningsföremål, som de kan sysselsätta sig med (Crowell – Davis, 2007). Berikningsföremål ska även finnas i inhägnaden utomhus (Harcourt-Brown, 2002). Berikningsföremålen kan vara flera hus eller kartonger (Animal Research Review Panel, 2003), grenar att gnaga på, rör att krypa igenom (Harcourt-Brown, 2002) och stora stenar och stockar att sitta uppe på och en sandlåda där kaninen kan gräva eller böka (Wegler, 2004).

Kaninens föda ska i huvudsak bestå av gräs eller hö (Harcourt-Brown, 2002). Kaninen ska alltid ha tillgång till hö (Meredith & Flecknell, 2006). Kaniner som felutfostras kan drabbas av olika sjukdomar (Harcourt-Brown, 2002). I zoobutiker säljs foderblandningar vilket inte rekommenderas till kaninen, eftersom de bara kommer äta upp de godaste och onyttiga bitarna i blandningen. Vilket kan göra att kaninen får bland annat kalciumbrist som leder till snedvridna framtänder och svagare skelett (Harcourt-Brown, 1996). Som ett kompletterande foder till hö

och gräs kan man utfodra med pellets. Det är bättre för kaninen att äta pellets än foderblandningar, men ska endast ges i begränsad mängd (Meredith & Flecknell, 2006; Harcourt-Brown, 2002). Kaninen ska erbjudas vatten ur en vattenskål och inte en vattenflaska (Harcourt-Brown, 2011).

Jag har utformat ett informationsblad om kanin baserat på den forskning som finns tillgänglig om kaniner för att nyblivna kaninägare ska få den grundläggande informationen som krävs för att de ska kunna erbjuda kaninerna en bra välfärd. Min förhoppning är att zoobutiker och uppfödare som säljer kanin ska få tillgång till mitt informationsblad och dela ut det till köpare av kanin.

Som en sammanfattning av denna rapport har jag gjort ett informationsblad (Bilaga 1) som kan delas ut till blivande och nuvarande kaninägare. För att kunna få ut min information till så många människor som möjligt har jag kontaktat flera olika organisationer med goda resultat. Bland annat vill Djurskyddet Sverige använda min rapport för att kunna tillverka ett litet informationshäfte om kanin som ska publiceras. Djurensvänner och 4 H gården är även intresserad av att ta del av mitt arbete.

Slutsatser

Det är avgörande för kaninens välfärd att de hålls och tas om hand på rätt sätt. Kaniner är sociala djur och om de lever ensamma utan en annan kanin som sällskap påverkas deras välfärd negativt. Kaniner kräver stora burar. En bur för 2 kaniner bör inte vara mindre än 180 x 90 centimeter och ha en takhöjd på 75 centimeter. Varje dag ska kaninen få möjlighet att motionera utanför buren. Kaninen ska alltid ha tillgång till berikningsföremål oavsett om de befinner sig i buren, i hagen eller springer fritt på golvet. Kaninens föda ska i huvudsak bestå av gräs eller hö.

Enkätundersökningen visade att alla kaninägare inte hade erhållit ett informationsblad när de köpte kanin. De flesta kaninägare hade inte fått några nya kunskaper av informationsbladet och ville heller inte ha erhållit någon ytterligare information vid köpet. Bara cirka en tredjedel av kaninägarna ansåg att informationsbladen gav tillräckliga kunskaper för att kunna ta hand om kaniner på ett bra sätt.

Tack!

Jag vill tacka min handledare Lena Lidfors för vägledning i arbetets utformning. Jag vill också tacka personal på Karlstads smådjursjukhus, Djurverkstaden, Arvika och Solstadens smådjursjukhus, Karlstad för er hjälpsamhet med min enkätundersökning. Jag vill även tacka de kaninägare som tog sig tid och svarade på min enkätundersökning.

Referenser

- Anonymous. 2010. Survey reveals lack of knowledge of rabbit husbandry. *Veterinary Record*. 166, 543-544.
- Broom, D. 2007. The welfare of farmed and pet rabbits. *Domestic Animal Behaviour and Welfare*. 4, 316 – 317.
- Brower, M. 2006. Practitioner's guide to pocket pet and rabbit theriogenology. *Theriogenology*. 66, 618–623.
- Brown, S. A. 1997. Clinical Techniques in rabbits. *Seminars in Avian and Exotic Pet Medicine*. 6, 86 – 95.
- Carmel, B. 2010. The elder rabbit: care and welfare of the geriatric pet rabbit. *North American Veterinary Conference*. Orlando, Florida. 1740-1742.
- Chu, L. Garner, J.P. Mench, J.A. 2004. A behavioral comparison of New Zealand White rabbits (*Oryctolagus cuniculus*) housed individually or in pairs in conventional laboratory cages. *Applied Animal Behaviour Science*. 85. 121–139.
- Crowell - Davis, S. L. 2007. Behavior Problems in Pet Rabbits. *Journal of Exotic Pet Medicine*. 16, 38-44.
- Devillard, S. Aubineau, J. Berger, F. Leonard, Y. Roobrouck, A. Marchandeu, S. 2008. Home range of the European rabbit (*Oryctolagus cuniculus*) in three contrasting French populations. *Mammalian Biology*. 73, 128-137.
- Edgar, J. L. Mullan, S. M. 2011. Knowledge and attitudes of 52 UK pet rabbit owners at the point of sale. *Veterinary Record*. 168, 353.
- Hansen, L.T. Berthelsen, H. 2000. The effect of environmental enrichment on the behaviour of caged rabbits. *Applied Animal Behaviour Science*. 68. 163–178.
- Harcourt-Brown, F.M. 1996. Calcium deficiency, diet and dental disease in pet rabbits. *Veterinary Record*. 139, 567-571.
- Harcourt-Brown, F.M. 2007. The progressive syndrome of acquired dental disease in rabbits. *Journal of Exotic Pet Medicine*. 16, 146-157.
- Harcourt-Brown, F. M. 2011. Importance of water intake in rabbits. *Veterinary Record*. 168, 185-186.
- Johnston, M. S. 2005. Clinical Approaches to Analgesia in Ferrets and Rabbits. *Seminars in Avian and Exotic Pet Medicine*. 14, 229–235.
- King, C. 2007. Rabbits and guinea pigs – can the two live in harmony? *Veterinary Nurse Times*. 7, 12.
- Langridge, A. 2010. Preparing on outdoor rabbit to stay healthy throughout winter. *Veterinary Nurse Times*. 10, 18-19.
- Lehmann, M. 1991. Social behaviour in young domestic rabbits under semi-natural conditions. *Applied Animal Behaviour Science*. 32. 269-292.
- Lidfors, L. 1997. Behavioural effects of environmental enrichment for individually caged rabbits. *Applied Animal Behaviour Science*. 52, 157-169.
- Malley, D. 2007. Safe handling and restraint of pet rabbits. *In Practice*. 29, 378-386.
- Marai, I. F. M. Rashwan, A. A. 2004. Rabbits behavioural response to climatic and managerial conditions. *Archiv für Tierzucht*. 47, 469-482.
- Morton, D. B. Jennings, M. Batchelor, G. R. Bell, D. Birke, L. Davies, K. J R. Eveleigh, J.R. Gunn, D. Heath, M. Howard, B. Koder, P. Phillips, J. Poole, T. Sainsbury, A.W. Sales, G.D. Smith, D. J. A. Stauffacher, M. Turner, R. J. 1993. Refinements in rabbit husbandry. *Laboratory Animals*. 27, 301-329.
- Magnus, E. 2005. Behaviour of the pet rabbit: what is normal and why do problems develop? *In Practice*. 27, 531-535.

- Magnus, E. 2009. Understanding rabbits part two: meeting a rabbits needs. *Veterinary Nurse Times*. 9, 14-15.
- Magnus, E. 2009. Understanding rabbits part three: addressing behaviour problems. *Veterinary Nurse Times*. 9, 17-18.
- Malley, D. 2007. Safe handling and restraint of pet rabbits. *In Practice*. 29, 378 -386.
- Princz, Z. Radnai, I. Biro-Nemeth, E. Matics, Z. Gerencse´r, Z. Nagy, I. Szendro, Z. 2008. Effect of cage height on the welfare of growing rabbits. *Applied Animal Behaviour Science*. 114, 284–295.
- Reiter, A. M. 2008. Pathophysiology of dental disease in the rabbit, guinea pig, and chinchilla. *Journal of Exotic Pet Medicine*. 17, 70–77.
- Sayers, I. 2010. Approach to preventive health care and welfare in rabbits. *In Practice*. 32, 190–198.
- Schepers, F. Koene, P. Beerda, B. 2009. Welfare assessment in pet rabbits. *Animal Welfare*. 18, 477-485.
- Svartberg, K. 2006. Breed-typical behaviour in dogs - Historical remnants or recent constructs? *Applied Animal Behaviour Science*. 96, 293-313.
- Stauffacher, M. 1992. Group housing and enrichment cages for breeding, fattening and laboratory rabbits. *Animal Welfare*. 1, 105-125.
- Trocino, A. Xiccato, G. 2006. Animal, welfare in reared rabbits: A review with emphasis on housing systems. *World Rabbit Science*. 14, 77 – 93.
- Tschudin, A. Clauss, M. Codron, D. Hatt, J-M. 2011. Preference of rabbits for drinking from open dishes versus nipple drinkers. *Veterinary Record*. 168, 190.
- Verstraete, F. J. M. Osofsky, A. 2005. Dentistry in pet rabbits. *Compendium on continuing education for the practicing veterinarian*. 671-684.
- Whary, M. Peper, R. Borkowski, G. Lawrence, W. Ferguson, F. 1993. The effects of group housing on the research use of the laboratory rabbit. *Laboratory Animals*. 27, 330-341.

Böcker

- Blas, C. & Wiseman, J. 2010. Nutrition of the rabbit, 2nd Edition. CABI; Wallingford. Spain.
- Bradley – Bays, T. 2006. Exotic pet behaviour. Saunders Elsevier: Philadelphia.
- Ekesbo, I. 2011. Farm Animal Behaviour. Cabi Publishing. Storbritannien.
- Harcourt-Brown, F. 2002. Textbook of rabbit medicine. Oxford : Butterworth-Heinemann.
- Meredith, A. Flecknell, P. A. 2006. Bsava Manual Of Rabbit Medicine And Surgery. British Small Animal Veterinary Association. Storbritannien.
- Lindgren, B. 2000. Smådjursboken. Kaniner och gnagare. Natur och Kultur/LTs förlag. Lund.
- Wegler, M. 2004. Kaniner lyckliga och friska. ICA Bokförlag. Västerås.

Hemsidor

- Animal Research Review Panel (ARRP) Guideline 18, 2003. Guidelines for the Housing of Rabbits in Scientific Institutions. Animal Welfare Unit. Australien.
http://www.animaletics.org.au/_data/assets/pdf_file/0013/222511/housing-rabbits-scientific-institutions.pdf 2011-05-16.
- Sveriges Kaninavelsföreningars Riksförbund. 2011.
http://www.skaf.info/index.php?option=com_content&view=article&id=93&Itemid=91 2011-06-12.
- The Royal Society for the Prevention of Cruelty to Animals (RSPCA). 2011. Handle with care.
<http://www.rspca.org.uk/servlet/Satellite?blobcol=urlblob&blobheader=application%252Fpdf&blobkey=id&blobtable=RSPCABlob&blobwhere=1099596629449&ssbinary=true&Content-Type=application/pdf> 2011-05-16.

Lagstiftning

- Djurskyddsmyndighetens föreskrifter och allmänna råd (DFS 2004:16) om villkor för hållande, uppfödning och försäljning m.m., saknr L 80.

Bilaga 1. Informationsblad om kanin (*Oryctolagus cuniculus*)

Historik

Vår tamkanin härstammar från den europeiska vildkaninen som kommer från södra Frankrike och Spanien. Domesticeringen av vildkaninen började för omkring 1500 år sedan, vilket gör att den är en ganska ny art att hålla som sällskapsdjur. Idag finns mer än 70 olika kaninraser som väger från 1 till över 7 kilo, finns i många olika färgvariationer och har stående eller hängande öron. Kaninen är ett hardjur, inte en gnagare. Eftersom kaniner domesticerades ganska nyligen har de kvar alla de beteenden som den europeiska vildkaninen har och är svåra att sköta om på ett bra sätt i fångenskap. Det är viktigt att tillgodose de behov som våra tamkaniner har nedärvt från vildkaninerna, för att de ska få en bra välfärd i fångenskap. Kaniner kan leva i upp till 12 år, men medellivslängden är 5 – 10 år. Om man inte tar hand om kaninen på rätt sätt lever den inte lika länge, som den gör om den får rätt skötsel och veterinärvård.

Livet i det vilda

I det vilda lever kaniner i revir på gräsmark där det finns mycket vegetation som de använder för att gömma sig från rovdjur. Reviren har en storlek på mellan 7000 till 20 000 kvadratmeter. Kaniner gräver sina bohålor under marken, där de vilar och sover under dagen. Hela natten är kaninerna vakna och är uppe på markytan för att söka föda. Eftersom kaninen är ett uppskattat bytesdjur som jagas av många olika rovdjur, är den tystlåten av sig för att inte locka till sig rovdjur och använder sig av doft, kroppsspråk och diskreta ljud när den ska kommunicera med andra kaniner.

Social kontakt

Kaniner är mycket sociala djur och lever i stora kolonier med upp till 100 individer. Kolonin är i sin tur indelad i mindre grupper bestående av en till fyra hanar och en till nio honor. Eftersom kaninen är ett mycket socialt djur ska de alltid hållas tillsammans med andra kaniner, antingen i par eller i grupp. Kaniner som tvingas leva ensamma har en dålig välfärd. Kaniner spenderar mycket tid tillsammans, de vilar, värmer sig och äter bredvid varandra och slickar varandra. De är mycket lekfulla av sig och leker gärna med sina kaninkamrater. Det är lättast att hålla en hona tillsammans med en hane, eftersom de i regel brukar komma bra överens, men hanen måste dock kastreras. Att hålla två honor tillsammans kan också fungera bra, men risken att det ska uppstå bråk mellan dem är större. Om de får växa upp tillsammans är det dock ovanligt att de uppvisar aggressivitet. Hanar kan inte hållas tillsammans med andra hanar, eftersom de blir aggressiva mot varandra vid könsmognaden och kan då skada varandra allvarligt. Kaniner blir köns mogna vid olika tidpunkter beroende på deras storlek, små raser vid 4 – 5 månader, mellanstora raser vid 4 – 6 månader och stora raser vid 5 – 8 månaders ålder.

Att hålla kaninen tillsammans med ett marsvin är inte att rekommendera. Kaninen kan sprida sjukdomar till marsvinet, de har helt olika foderbehov och har inte samma kommunikation vilket gör att de inte förstår varandra. Kaninerna är större än marsvinen och kan lätt skada dem och även uppvisa aggressivitet mot dem.

Skötsel

Kaniner fäller och byter päls en gång på våren och en gång på hösten. Vilda kaniner kan sköta om sin päls själv, men eftersom många av våra raser har längre och även mjukare päls än vildkaninerna måste de få hjälp med pälsvård för att pälsen inte ska bli trasslig och få tovor. Kaniner med lite längre päls ska borstas minst två gånger i veckan. Har din kanin lång och mjuk päls eller bara mjuk päls måste den borstas varje dag. Kaninernas klor växer hela tiden, vildkaninerna sliter ned dem när de krafas och gräver. Hos våra kaniner i fångenskap slits inte klorna lika mycket och de måste därför ha hjälp med att hålla dem korta. Varje månad måste man kontrollera om klorna behöver klippas. Klorna ska klippas med en speciell klotång för kanin och man måste se till att man inte klipper i klons blodfyllda del, pulpan. Kaninen har tänder som saknar rötter och både framtänder och kindtänder växer kontinuerligt hela livet. Framtänderna växer 2 – 2,4 millimeter per vecka och kindtänderna växer lite mindre. För att tänderna ska slitas ned på ett naturligt sätt måste de alltid ha tillgång till gräs eller hö. Även grenar och kvistar sliter ned tänderna. Minst en gång i veckan ska hela kaninburen rengöras och eftersom kaniner lämnar mycket avföring och urin, bör man dagligen rengöra deras toaletthörna. Foder - och vattensålar ska göras rena dagligen.

Hantering

Det är viktigt att hantera kaninerna mycket när de är små, om man inte gör detta kommer de att bli rädda för oss och blir nervösa och aggressiva när de ska hanteras. Kaninen har starka bakben och kan sparka hårt med dem. Man ska därför alltid hantera kaninen på golvet för att inte riskera att tappa kaninen som har ett skört skelett och riskerar att få frakturer på ländkotorna och bakbenen om de ramlar ner på golvet. Man måste tänka på att alltid hantera kaninen på en halkfri yta, eftersom de har päls under sina tassor och får då ett dåligt grepp

på hala ytor. Man måste alltid bära kaninen tätt intill kroppen och alltid stödja deras bakben antingen på sina armar, bröst eller knän. Kaninen får aldrig lyftas upp i sina öron.

Buren

En bra burstorlek för två medelstora kaniner bör inte vara mindre än 180 x 90 centimeter och 75 centimeter hög. Kaninen måste alltid kunna stå upprest på sina bakben med upprätta öron och spana, vilket är ett naturligt beteende för dem. Kaninen mår bäst vid en temperatur på mellan 13 - 20°C. Det är naturligt för kaniner att söka skydd när fara hotar och vilda kaniner tar skydd i sina hålor, buren måste därför innehålla hus där kaninen kan gömma sig. Buren ska också innehålla en hylla eller ha ett tak på huset där kaninen kan sitta och andra berikningsföremål som rör, grenar, kvistar och halm. Underlaget i buren kan antingen bestå av hyvelspån eller pappersbaserad pellets som är ofarligt för kaninen. Ovanpå strömedlet kan ett tjockt lager med halm finnas.

Aktivering

Varje dag måste kaninen komma ut från buren och motionera på ett större utrymme, minst 4 timmar per dag men ännu längre perioder är att rekommendera. Kaniner som inte erbjuds motion får sämre hälsa och ökad risk för benskörhet och frakturer på ryggraden. När kaninen springer fritt på golvet inomhus måste man se till att den inte kan komma åt att gnaga på elkablar, giftiga krukväxter och andra föremål som är olämpliga för kaninen att gnaga på. När kaninen befinner sig utanför buren ska de ha tillgång till olika berikningsföremål, leksaker, för att ha något att sysselsätta sig med. Eftersom kaniner är bytesdjur undviker de öppna ytor och måste ha flera olika gömställen i form av till exempel hus av kartonger. De kan även erbjudas stora stenar och stockar att sitta på, kvistar, grenar och rör att krypa igenom. Det är naturligt för kaniner att gräva och det är därför bra att kunna erbjuda dem en sandlåda med sand eller grus att gräva eller böka i.

Utfodring

Tamkaninens föda ska i huvudsak bestå av gräs eller hö, helst ängshö. Hö ska alltid finnas i buren och kan serveras i en höhack för att inte bli smutsigt. Olika foderblandningar ska undvikas till kaniner, eftersom kaninen bara äter upp de goda onyttiga bitarna i blandningen och kan då få bland annat kalciumbrist vilket leder till snedvridna framtänder och svagare skelett. Halm ska inte användas som foder, eftersom det innehåller dåligt med näring. Som ett kompletterande foder till hö och gräs kan pellets ges, det innehåller vitaminer och mineraler och är bättre för kaninen att äta än foderblandningar. Pellets ska endast ges i begränsad mängd, max 25 gram pellets per kilo kroppsvikt och dag. Fukt ska endast ges i små mängder eftersom det innehåller för mycket socker för kaninen. Grönsaker är bra att utfodra med, exempel på lämpliga grönsaker är kryddväxter, spenat, morötter, selleri, broccoli, majscolvar, kål, kålrot, grönkål och brysselkål. Kaninen ska alltid ha tillgång till färskt och rent vatten som ska serveras i vattenskål, vattenflaskor är inte lämpliga att använda till kaniner. Foderskålar av lergods är bra att använda, skålarna måste vara tunga för att kaninen inte ska kunna välta ut fodret eller vattnet. Alla kaniner ska ha en egen skål på var sitt ställe i buren. Plötsliga förändringar i kaninens foderstat ska undvikas, om den ska ändras ska detta ske successivt under flera dagar eller veckor.

Sjukdom

Det är viktigt att kaninen alltid erbjuds en passande foderstat som i huvudsak består av gräs eller hö. Kaniner som felutfodras kan drabbas av olika sjukdomar bland annat diarré, övervikt och tand problem. Vid felutfodring fortsätter tänderna att växa och orsakar skador i munnen och hindrar kaninen från att äta. En frisk kanin är alert och lyhörd, har en ren, fin päls, normal kroppsvikt, klara ögon, rör sig normalt, är nyfiken och har ett undersökande beteende. Det kan vara svårt att se om en kanin har ont eller mår dåligt. De är bytesdjur och kan inte visa sig svaga, vilket skulle leda till att de snabbt blir tagna av rovdjur. Ett tydligt tecken på att kaninen inte mår bra är om den slutar äta, kaniner äter regelbundet och om detta beteende upphör är det något som inte står rätt till. Andra tecken på att kaninen inte mår bra och kan vara allvarligt sjuk är att den blir tystare och lugnare, andas genom munnen, blir mer sprattlig och försöker undkomma vid hantering. Kaniner med svåra smärtor sitter hopkrupna, orörliga, omedvetna om sin omgivning och kan även gnissla tänder.

Om kaninen helt plötsligt får en tovig och smutsig päls, kan det vara ett tecken på att kaninerna har något fel med sina tänder, eftersom kaninen använder tänder och tunga för att sköta om pälsen. Om kaninen har fel på sina tänder, tappar den i vikt och blir mager, den får inte i sig tillräckliga mängder föda eftersom den inte vill tugga på grund av smärta och den kan även börja dregla och blir då våt på haka och hals. Om man misstänker att kaninen har fel på sina tänder ska man genast uppsöka veterinär.

Vid **Institutionen för husdjurens miljö och hälsa** finns tre publikationsserier:

- * **Avhandlingar:** Här publiceras masters- och licentiatavhandlingar
- * **Rapporter:** Här publiceras olika typer av vetenskapliga rapporter från institutionen.
- * **Studentarbeten:** Här publiceras olika typer av studentarbeten, bl.a. examensarbeten, vanligtvis omfattande 7,5-30 hp. Studentarbeten ingår som en obligatorisk del i olika program och syftar till att under handledning ge den studerande träning i att självständigt och på ett vetenskapligt sätt lösa en uppgift. Arbetenas innehåll, resultat och slutsatser bör således bedömas mot denna bakgrund.

Vill du veta mer om institutionens publikationer kan du hitta det här:
www.slu.se/husdjurmiljohalsa

DISTRIBUTION:

Sveriges lantbruksuniversitet
Fakulteten för veterinärmedicin och
husdjursvetenskap
Institutionen för husdjurens miljö och hälsa
Box 234
532 23 Skara
Tel 0511-67000
E-post: hmh@slu.se
Hemsida:
www.slu.se/husdjurmiljohalsa

*Swedish University of Agricultural Sciences
Faculty of Veterinary Medicine and Animal
Science
Department of Animal Environment and Health
P.O.B. 234
SE-532 23 Skara, Sweden
Phone: +46 (0)511 67000
E-mail: hmh@slu.se
Homepage:
www.slu.se/animalenvironmenthealth*
